

Fakulteit Teologie & Communitas
Universiteit van Stellenbosch

Plattelandse Gemeente Ondersteunings Inisiatief

VERSLAG VAN BESOEKE AAN AGT
GEMEENTES

Jurgens Hendriks

10 Apr 2011

**PLATTELANDSE GEMEENTEONDERSTEUNINGS (PGO) INISIATIEF
VERSLAG VAN BESOEKE AAN AGT GEMEENTES
26 MAART TOT 7 APRIL 2011**

Prof Jurgens Hendriks
Dept Praktiese Teologie,
Fakulteit Teologie,
Universiteit van Stellenbosch
10 April 2011

INHOUDSOPGAWE

NGK NIEUWOUDTVILLE: 26- 27 MAART 2011.....	2
NGK LOERIESFONTEIN: 27 –28 MAART.....	5
NGK CALVINIA (MOEDERGEMEENTE): 29 MAART 2011	11
NGK CALVINIA-HANTAM – 30 MRT 2011	15
NGK BRANDVLEI 31 MAART 2011	17
NGK CARNAVON, 2-3 APRIL 2011	19
NGK VOSBURG, 4 APRIL 2011	21
NGK LOXTON, 5-6 APRIL 2011	24
PGO ALGEMENE VERSLAG	26
LIDMAATTAL TENDENSE	33
KONTAKLYS VAN GEMEENTES	34

PGO ALGEMENE VERSLAG

NA AANLEIDING VAN DIE BESOEKE AAN AGT GEMEENTES

1 OPDRAG EN UITVOERING

Die Plattelandse Gemeente Ondersteuning inisiatief het my genader om die gemeentes te besoek. Die persone was Ds Erik van Heerden en die *Communitas* personeel, di Pierre Goosen, Bossie Muller en Frederick Marais.

Ek en my vrou het tussen 26 Maart en 7 April agt gemeentes besoek. Die afstand van die rit van begin tot einde was 1834 kilometer. Behalwe vir 'n lastige somer-verkoue het ons dit baie geniet, veilig gery en tuis gekom met 'n dieper verstaan van die wel en weë van die gemeentes en hulle mense. Ons is regtig lief vir hierdie gemeentes, hulle leraars en lidmate. Vir ons was dit 'n verrykende ervaring.

2 WETENSKAPLIKHEID EN OPVOLG

Ek is goed bekend met die literatuur oor klein plattelandse gemeentes en het heelwat MTh tesisse van studente oor die tipe gemeente. Hierdie opname is wetenskaplik gesproke kwalitatief van aard. Die feite soos gerapporteer in die agt individuele gemeente verslae is die resultaat van semi-gestruktureerde onderhoude met individue en groepe wat deels in die vorm van fokusgroep onderhoude plaasgevind het. In al die verslae verduidelik ek die omstandighede van die gesprekke en wie teenwoordig was. Die gesprekke was op uitnodiging en vrywillig en die respondente het almal geweet wat die doel van die gesprekke was, naamlik om inligting oor die wel en weë van die spesifieke gemeente in te samel vir beide individuele opvolg met die gemeente asook om aan die kerkverband leiding te gee en voorstelle te maak ten opsigte van beleid rakende die tipe gemeente.

In alle gevalle was die pastorale versorging van die leraars 'n nuwe doel en het ons saam Bybel gelees, gedeel en gebid. Dit was vir ons almal baie werd.

Sonder uitsondering het die gesprekke in 'n goeie gees verloop en was daar nooit 'n probleem om oor netelige kwessies openlik en vertroulik te gesels nie. Almal was bewus dat ek 'n verslag oor die gesprekke aan elke gemeente sou terugstuur. Elke gemeente ontvang sy persoonlike verslag asook hierdie algemene en oorsigtelike verslag waarin tendense en bevindinge uitgespreek word. Die ideaal is dan 'n opvolgbesoek. Ek veronderstel elke opvolgbesoek sal meer spesifiek en individueel gestruktureer word na aanleiding van die behoeftes en situasie van die individuele gemeentes. Die gegewens sal ook verwerk word vir 'n voordrag met aanbevelings aan die Algemene Sinode se beraad oor Klein Plattelandse Gemeentes in Mei 2011 te Kemptonpark.

3 TEOLOGIESE UITGANGSPUNT

Ek het by al agt gemeentes Ps 127:1 gelees en beklemtoon:

As die Here die huis nie bou nie, swoeg dié wat daaraan bou, tevergeefs.

As die Here die stad nie beskerm nie, waak dié wat dit beskerm, tevergeefs.

Die Bybel is vol voorbeelde van tye in die geskiedenis van Israel wat God en godsdiens gebruik is as 'n soort laaste bastion. Die veronderstelling is dan dat jy God se guns kan verdien met goeie werke of vroom gewoontegodsdiens ('n instandhoudingsbediening). Dis tragies as die dissipels self na Jesus se opstanding uit die dood, by sy hemelvaart, vra wanneer Hy dan die Koninkryk van Israel gaan oprig. In hulle koppe was 'n onuitgesproke

wens van 'n eie nasionale staat, 'n situasie waar hulle van “die ander,” in hulle geval, die Romeine, verlos sou word. Hulle wou praat van “ons kerk” en sien Jesus as iemand tussen Superman en 'n versekeringspolis teen die ergste ongelukke. Dat hierdie geloof 'n groot versoeking is vir gelowiges in klein plattelandse gemeentes, staan nie te betwyfel nie. Dit is egter hierdie geloof wat die finale doodskisspyker vir enige mens en gemeente is. Mens sien dit tragies geïllustreer in die APK. Dis 'n godsdienst sonder vreugde, 'n sektariese onttrekking van 'n roeping oneindig groter en wonderliker. Die opstanding uit die dood van hierdie godsdienst vra altyd 'n sterwe aan die self.

4 LIDMAATSKAPTENDENSE EN IMPLIKASIES

Ses van die agt NGK gemeentes is voor 1900 afgestig! Die ontvolking van die platteland en die daling in dooplidmate (dalende geboortekoers) is opvallend. As mens 1994, die jaar waarop die nuwe bedeling 17 jaar gelede ingelui is en 'n verdere 17 jaar teruggaan na 1977 en getalle vergelyk, is die tendens duidelik. Die huidige 2518 totale lidmatetal van die agt gemeentes is maar 62% van wat dit in 1994 was (4067) en 40% van wat dit in 1977 was (6227). Een rede vir die dalende getalle is die dalende geboortesifer. In 1977 was dooplidmate 30% van die totale lidmaattal, 25% in 1994 en 17% in 2011. Boerdery eenhede word ook groter, die meeste boere het of grond bygekoop of huur grond by. Baie plaaseienaars woon elders, telkens nie op die naaste dorp nie. Leë plaashuise is oral te sien.

Die gevolg hiervan op die al agt die dorpe is dramaties. Die koshuise en skole op meeste van die dorpe, met die uitsondering van Calvinia, is feitlik volledig deur kleurlinge oorgeneem. Verwaarloos het oral opsigtelik ingetree. NGK lidmate se kinders gaan grotendeels na goeie skole buite die gebied en skoolkarry het deel van die kultuur geword. Daar word van tuisonderrig en privaatskole deur die meer gegoede mense van die gemeenskappe gebruik gemaak (hier is nie 'n kleurverdeling nie).

Die netto resultaat hiervan is ooglopende agteruitgang in al agt die dorpe. “Agteruitgang” word hier gedefinieer as die vermindering van besighede en professionele dienste naas die daling in getalle. Die meeste dorpe toon ook tekens van swakker bestuur en agteruitgang van dienste. Dorpe soos Vosburg en Loxton doen doelbewus baie om die dorp netjies te hou.

5 FINANSIËLE IMPLIKASIES

In hierdie gebied gee lidmate 'n hoër gemiddelde dankoffer as in enige van die groot en voorverstedelike gemeentes. Nogtans kan 'n kombinasie van faktore saamspeel, en dan kan die gemeente nie sy dominee op skaal betaal nie. Elke gemeente is egter uniek en probleme om die boeke te laat klop, is een of ander tyd elkeen se voorland. Daar is egter merkwaardige inisiatief en oorspronklikheid in die wyse waarop die gemeentes fondse insamel en by meer as net hulle eie voorbestaan betrokke is. Die volgende faktore speel 'n rol:

- 5.1 **Die konteks:** Die landbou het tans hoër insetkoste het as vroeër. Die regering is onsimpatiek teenoor die landboubedryf omdat die Afrikaner daar 'n magsbasis het en 'n groot bydrae tot die land se voedsel en BBP lewer. Die agteruitgang van paaie en dergelike infrastruktuur asook die koste aan kinders se opvoeding, vra veel groter finansiële insette. Dit word algemeen aanvaar dat jy nie in hierdie streek binne 'n leeftyd die kapitale waarde van 'n plaas, implemente en vee kan uitboer nie.
- 5.2 **Droogte.** Die meeste gemeenskappe het oor jare 'n filosofie ontwikkel om te spaar om geld te hê om die wa deur die drif te trek in swarkry tye. Geld op belegging is egter geestelik gevaarlik as die uitsluitlike doel daarmee selfhandhawing is, vergelyk die teologiese uitgangspunt hierbo. Sonder dat hierdie tipe belegging as sodanig veroordeel word, wil ek waarsku dat dit baie maklik 'n afgod word. Bly sensitief

hieroor. Dit bly 'n vraag of kerke met groot beleggings kan sit as daar in hulle midde diepe hartseer nood is.

- 5.3 Groot uitgawes aan die kerk of pastorie.** Die verantwoordelike ding om te doen is om 'n instandhoudingsfonds te hê wat oploop en in staat is om groot uitgawes te betaal as dit die dag nodig is. Van die mooiste en oudste kerkgeboue met trotse geskiedenis is die erfenis van hierdie plattelandse gemeentes. Op 'n gemiddelde Sondag is daar baie selde meer as 10% van die sitplekke in die kerk gevul. **Gemiddeld is die totale lidmaattal van die gemeentes minder as 40% van die sitplekke van die kerkgebou waar hulle aanbid.** 'n Jong diaken op Brandvlei sê vir my: “Dominee, ek voel die hele tyd skuldig... ek voel skuldig dat ons kerk so leeg is en agteruitgaan en ek voel skuldig dat ek my geld gee vir die instandhouding van geboue as daar soveel ander nood om ons is. Ons het veel sinvoller kerk in 'n groot sitkamer.”
- 5.4 'n Predikant op topskaal raak moeilik bekostigbaar.** Dit kan haalbaar wees as alles goed gaan, maar gewoonlik is die topskaal-dominee meer as 20 jaar in die gemeente en is daar soveel opgehoopte frustrasie, dat dankoffers daal. Hieraan sal die kerkverband ernstig aandag moet gee. Daar is ander opsies.
- 5.5 Die mees destruktiewe faktor vir enige gemeente se finansies is onenigheid en verdeeldheid** in die gemeente en gemeenskap. As hier nie ingegryp kan word en die kerkverband nie kan intree en help nie, kry mense en gemeentes baie seer, lewens word verwoes. Hieraan sal die kerkverband ernstig aandag moet gee. Daar is ander opsies.

Vanuit 'n teologiese hoek is finansies is egter 'n sekondêre faktor. Die Bybel herinner ons telkens daaraan dat die Here gee en dat die Here neem. Die Koninkryk van God gaan nie in die eerste plek om goed /besittings nie. Dit is altyd 'n slegte teken as 'n kerkraad se agenda deur die finansiële komitee se sake oorheers word. Natuurlik sê die Nuwe Testament baie duidelik dat ons goeie ekonome moet wees. Ekonomie is sy Bybelse betekenis verwys na die goeie bestuur van die huishouding van God, die soort bestuur wat lei tot die 'n bedeling waarin daar geregtigheid, vrede en liefde is en mense met God en skepping versoen is.

Die gemeentes voel dikwels skuldig dat feitlik al hulle geld in die betaal van 'n dominee se salaris, medies en pensioen ingaan – so asof dit selfsugtig net om hulle geestelike selfversorging gaan. In sommige gevalle kan dit so wees. Indien 'n gemeente egter missionaal Koninkryksgerig lewe en 'n verskil in sy omgewing maak, hou die siening nie water nie. Deur iemand voltyds af te sonder vir die werk wat 'n leraar in die gemeente *en gemeenskap doen*, lewer die gemeente 'n groot bydrae aan die hele omgewing en is dit tot voordeel van almal wat daar woon, ongeag hulle kerkverband al dan nie. Ek het dit beseef deur waar te neem wat meeste van die leraars doen en beteken. Mens kan sê dat hulle die gemeente se soutwees in die omgewing koördineer en moontlik maak. Daar sonder kan dit vinnig donker word in 'n streek.

6 VERHOUDINGS EN DIVERSITEIT

Hier lê die sleutel tot die verstaan, probleme en uitdagings van die bediening in die plattelandse gemeente. Ek het gevind dat waar ek versoek is om 'n teoretiese inset te maak om die samelewingsveranderinge te verduidelik (sien hierna wat dit was), dit tot 'n veel beter insig en bespreking aanleiding gegee het.

Stedelike gemeentes het die luukse dat gelowiges na 'n gemeente kan gaan waar hulle inpas in terme van sake soos spiritualiteit, teologie of wat ook al. Die karakter van 'n plattelandse gemeente word gewoonlik verduidelik met die beeld van 'n uitgebreide familie. Die kerk en gemeenskap het al sy lede nodig om te oorleef want samewerking is essensieel vir die

voortbestaan van die kleiner gemeente, finansieel maar veel meer. Die mense is op mekaar aangewese van skoolkar ry, sprinkane spuit, vure veg in die somer tot die hantering van elke vorm van krisis.

6.1 Die rol van die leraar. Tipies alle klein plattelandse gemeentes die wêreld oor, speel die leraar die sleutelrol as gemeenskapsleier, as 'n ietwat onafhanklike inkommer, as die een wat die diversiteit in die gemeente en gemeenskap moet bestuur. 'n Verhoudings sensitiewe leraar wat die gemeente in sy swaarkry tye kan help om in geloofsvertroue op God te bly fokus en in voorspoed tye die gemeente kan help om nie die Here te vergeet nie (Dt 8) en wat as apostolêre leier profetiese, koninklike en priesterlike funksies vervul, is onontbeerlik. Geen salaris kan hiervoor vergoed nie want dit gaan om veel meer as 'n salaris. Dit gaan om die gemeente te help om missionaal op God se agenda gefokus te bly en nie te verval in 'n instandhoudingsbediening nie. Laasgenoemde is die stadige-sterf opsie wat begin met skeurings en die verloor van die jonger geslag. Sonder God se genade oor 'n leraar kan niemand dit in eie krag vermag nie.

Vir die plattelandse leraar is **huisbesoek** by sy lidmate ononderhandelbaar. Jy moet by die vendusie wees en die koöperasie ken, die polisie besoek en die ouetehuis nie vergeet nie! Ek het opgemerk hoe gemeenskappe dit waardeer as die leraar uitreik en oor grense beweeg. Hy moet al die kerke en hulle dominees ken. Hy is die **brugbouer**, die een wat versoening bewerk en gesamentlike projekte help loots. Hy moet die voorbeeld stel van wat dit beteken om 'n Koninkryksvisie te hê.

6.2 Die verlies van verhoudingsvaardighede. Dit is opvallend dat dit die koshuiskinders uit die platteland is wat op universiteit en in die werkplek die beste aanpas. Die platteland se groot-familie konteks leer kinders en mense verhoudingsvaardighede. Nógans is hierdie vaardighede vandag onder groot druk. Die woord “individualisme” is tiperend van die DNA van die Westerse beskawing. Die televisie en sy variante se invloed is goed bekend. Dit word egter gebalanseer met die ongelooflike groei van sosiale netwerke. Hiervoor is daar talle voorbeelde: van selfone tot *Facebook* en talle ander. Soos die een tipe sosialisering dus uitsterf en skipbreuk lei deur samelewingsveranderinge duik ander weer op. Nógans is die netto resultaat tans 'n netto toename in diversiteit. Ek het dit telkens in meer detail verduidelik.

6.3 Diversiteit het baie vorme. Ras, taal en kultuur is verantwoordelik vir die groot groeperinge. Diversiteit het egter veel kleiner skakerings. In die platteland is die volgende skerp op die voorgrond: spiritualiteit, ouderdom of generasies, geslagte, geloof, klas / opvoeding / geleerdheid en vele meer. Die NGK gemeentes betrek basies Afrikaanse blanke gelowiges in gemeentes. Binne die groep is daar baie diversiteit maar in die platteland word diegene wat Afrikaans is saamgebind en word daar hard probeer om tussen hulle eenheid binne verskeidenheid te verkry. Hierdie groep het die meeste ekonomiese en intellektuele mag of potensiaal. Die NGK se lidmate het die politieke mag in 1994 verloor. Die getalsterkste groep in die gemeenskappe wat besoek is, is arm Kleurlinge. Swart mense speel nie enige rol in die gemeentes wat besoek is nie, behalwe in die polisie. 'n Klein plattelandse gemeente het 'n groter verantwoordelikheid as net teenoor sy eie lidmate. Om as gemeenskap vrede te hê en te kan saamwerk en saamleef vra onvermydelik dat daar mense moet wees wat oor grense kan beweeg en kan saamwerk. Die NGK het tradisioneel nie sy rol in hierdie opsig goed verstaan nie. Apartheid het nie net teen die wese van die Skrif ingedruis nie, dit het ook mense en gemeenskappe van mekaar vervreem, iets wat in die platteland besonder destruktief getref het.

6.4 Belhar. Die Belhar Belydenis is die VGKSA se belydenisskrif waarin die kerk onomwonde die Bybel se standpunt oor rassisme uitgespel het. Ondanks die feit dat omtrent alle Gereformeerde kerke wêreldwyd die belydenis aanvaar het, skep dit sonder uitsondering spanning in die NGK plattelandse gemeente. Ek het in elke gemeente hieroor vrae gevra. Teenstrydighede is aan die orde van die dag. Byvoorbeeld: die inhoud van die belydenisskrif verwoord die Bybelse standpunt wat ook die Blanke beskerm teen die omgekeerde rassisme wat tans so sterk in SA aan die orde van die dag is. Nogtans is die emosionele bagasie wat saam met die belydenis gaan te groot om dit aanvaarbaar te maak in die platteland.

Geen Suid-Afrikaanse gemeenskap kan rassisme in sy geledere ontken nie, ook nie die gemeentes en gemeenskappe wat ek besoek het nie. Nogtans sou dit baie eensydig wees om net dit te sê. Die prentjie het 'n ander kant. Ek wil dit graag probeer verduidelik na aanleiding van wat ek waargeneem het. Stedelike gemeentes wat Belhar se aanvaarding voorstaan, doen dit gewoonlik uit die gemaklike posisie van vêr verwyderd leef van “die ander” in gerieflike en netjiese voorstedelike woonbuurte. In die platteland is daar geen mens wat nie elke dag ten nouste saamwerk met Kleurlinge nie. Trouens, hulle bly naby mekaar, al hoe meer ook langs mekaar in die klein dorpie. Sonder uitsondering het al agt die gemeentes wat ek besoek het goeie verhoudings met die VGKSA en werk die leraars nie net saam nie, maar ruil kansels en kom gereeld saam. My indruk is dat hier al hoe sterker verhoudings van onder tussen die kerke en basies Afrikaanse gemeenskappe gebou word. Hulle besef algaande beter in watter mate hulle mekaar nodig het. Hulle kan nie sonder mekaar klaarkom nie. Om van bo af Belhar op hierdie gemeenskappe af te druk gaan kontra-produktief wees.

6.5 Buchan. Ek het in elke gemeente gevra wat die invloed van Angus Buchan se optredes in die gemeenskap was. Sonder uitsondering was daar NGK lidmate by van sy byeenkomste. In twee van die ses gemeentes het dit spanning veroorsaak, deels omdat die gemeentes probleme met hulle predikante gehad het. Ses uit die agt gemeentes kon lidmate wat by die byeenkomste was goed akkommodeer en positief getuig oor verdieping wat lidmate ondergaan het. Spanning in die verband is nou verwant aan spiritualiteitverskille asook die spanning tussen die ouer meer tradisionele lidmate en die jonger geslag wat transformasie in eredienste en aanbidding voorstaan. Die twee groepe het mekaar nodig om 'n balans te vind. Elke gemeente het 'n sogenaamde “kamp” groep. Dit is hierdie lidmate wat voorkom dat 'n gemeente vasgevang raak in 'n instandhoudingsbediening omdat hulle maklik oor grense beweeg en oop is vir nuwe dinge. Gemeentes wat sulke lidmate verloor, verstok maklik en verloor heel eerste die jonger geslag. Matt 28:16-20 se opdrag het nie verval nie en om dit te ignoreer is soos om jou eie doodsvonniss geestelik te teken. Ek oordeel dat dit uiters noodsaaklik is om hieraan aandag te gee.

6.6 Patriargie. 'n Saak wat diep versluier in meeste plattelandse gemeentes voorkom, het te make met die unieke situasie van die boerdery en erfplase. Daar is baie gevalle waar daar groot ongelukkigheid is tussen pa's en seuns. So-ook tussen die geslagte, veral van die kant van vroue wat van elders kom en getroud is met plaaslike mans wat boer en wat hulle hele lewe as 'n inkommer ervaar.

Eersgenoemde is die situasie van die Pa wat nie die plaas oorgee na hy “aftree” nie en die seun wat telkens soos 'n slaaf bly werk en aan 'n lyntjie gehou word. Naas dit is daar die situasie dat die seun wat die plaas erf dikwels broers en susters in gelyke dele

moet uitbetaal wat hom in 'n situasie plaas dat hy eintlik nooit finansiëel op sy voete kan kom nie. So 'n vererwing beteken dat die kind wat boer eintlik tot finansiële ondergang of swaarkry verdoem word. Die verskil tussen boerdery voor 1994 en boerdery na 1994 is aansienlik. Hier is diep seer. Dit sal baie help as dit in die oopte gebring en aangespreek kan word.

- 6.7 'n Rouproses.** 'n Aspek van die plattelandse bediening wat mens help om die ouer mense te verstaan is om in te sien dat hulle verlies ervaar en terug hunker na wat nou onthou word as “die goeie ou dae.” Daar is baie wat die tye onthou toe kerke gebou is en toe die Afrikaner uit sy armoede opgestaan het, dae van harde werk en saamwerk. Vir hulle is die nuwe bedeling in Suid-Afrika soos die vaarwel sê van 'n tyd toe daar vastigheid en sekuriteit was. Hulle ervaar dat alles nou op losse skroewe staan en hulle verstaan nie die jonger geslag en die onherroeplike veranderinge wat wêreldwyd ingetree het nie. Die realiteit moet met groot empatie hanteer word en waar moontlik moet die lidmate begelei word.

7 TEORETIESE INSETTE

Teoretiese insette het in sommige plekke baie gehelp om groter duidelikheid te bring oor wat om ons en met ons aan die gebeur is:

- 7.1** Die wêreld gaan deur die grootste en mees ingrypende aanpassingfase ooit. In die laaste 50 jaar het meer veranderinge plaasgevind as alle veranderinge saamgevat voor dit. Dit het 'n direkte verband met die situasie in die plattelandse gemeente. In die verband kan Thomas Friedman se *The world is flat. A brief history of the twenty-first century* New York: Picador. (2007) help om insig te bring.
- 7.2** Die Westerse kerk is sterwend / verloor lidmate. In die suidelike (armer) lande groei die kerk fenomenaal. Die hartland van die Christelike kerk verskuif uit die Weste na nuwe tuistes. Waarom gebeur dit en hoe raak dit die NGK? Die verskuiwings kan verduidelike word na aanleiding van verskeie boeke in die verband en illustrasies uit byvoorbeeld die Lausanne 3 byeenkoms in Oktober 2010 in Kaapstad.
- 7.3** Ons is aan die einde van die Christendom periode wat in 400 na Christus in aanvang geneem het. Dit is gebaseer op die skeiding tussen die kerk en die staat – so asof elkeen sy eie terrein het om te bestuur en hom uit die ander een se sake moet hou. Die kerke van die Westerse lande het gevolglik diep teologiese foutlyne. Soos met 'n skaapas se teling is daar teologiese foute in ons ingeteel. Die punt is met groot belangstelling bespreek. Die missionale kerk beweging se literatuur is hier van toepassing en “nuwe” Christene wat die Bybel vars lees help ons om te sien.
- 7.4** Aan die hand van die sosioloog Manuel Castells se boek *The Power of Identity* het ek verduidelik hoe die informasietegnologie en globalisering die wêreld verander. Twee goed verander: Eerstens: MAG kry al hoe meer 'n nuwe inhoud. Mag was oor millenia fisiese mag; die mag van die sterkste, die mag van wapens. Die is aan die verander. Inligting en kennis is al hoe meer 'n sterker mag as fisiese krag en wapens. Tweedens: Mense en groepe se identiteit word nou anders gevorm. Identiteit, sê hy, word op drie wyses gevorm. Tradisioneel het dit van van bo na onder plaasgevind (*legitimizing identity formation*). Die sterkere het sy mag gebruik om die res te vorm na sy smaak (ideologie). Hierdie *top-down* manipulasie kan geïllustreer word met hoe in die apartheid periode wit Afrikaners bymekaar gehou (gemaak) is. Teen sodanige dominasie en manipulasie het *resistance identity formation* wêreldwyd ontstaan. Oral oor die wêreld is daar opstande teen regerings, diktature en verskillende vorms van oorheersing – die nuutste is in Egipte, Tunisië. Libië en die Arabiese wêreld te sien.

Die Islam is 'n vorm van *legitimizing identity formation* waar wettiese godsdiens 'n baie groot rol speel. Daar is opstand teen die manipulerende mag van mans oor vroue en kinders. Derdens is daar *project identity formation*. 'n Voorbeeld van laasgenoemde is die ekologiese beweging en die missionale kerk ontwikkeling. *Communitas* en die SAVGG (Suid-Afrikaanse Genootskap van Gestuurde Gemeentes) is in die verband genoem as hoe ons hierdie skuiwe onder leiding van die Woord en Gees in die gemeenskap van gelowiges verwerk. Kerke wat van bo veranderinge probeer forseer met behulp van dogmatiese uitsprake val in die eerste kategorie en val nou uit die bus uit. Die koninkryk van God is God se projek –dis die evangelie en as sodanig goeie nuus in deurmekaar tye – wêreldwyd!

In opvolgbesoeke kan van hierdie aspekte met kerkrade en gemeentes gedeel word om hulle te help om die tendense in hul eie omgewing en geleedere te verstaan.

8 FINALE GEVOLGTREKKINGS

- 8.1 Teologies is daar net een pad om te volg en dit is om die wil van die Here te soek. As Hy die huis nie bou nie, bou ons tevergeefs. Ons sal moet begin om die wyse waarop kerkrade besluite neem aan te pas om 'n meer geloofonderskeidende kultuur te vestig wat daarop ingestel is om met die Woord te wandel en die wil en agenda van God te soek. Die debat styl waar die kerklike agenda gewoonlik daarop ingestel is om 'n instandhoudingsbediening te ondersteun lei tot die geestelike dood van 'n gemeente. In die verband is by die gemeentes aanbeveel om te kyk na Frederick Marais se *Luisterryke vergaderings* (Lux Verbi: Wellington, 2007).

Gemeentes kan MTh tesse wat die omswaai van die instandhoudingskultuur in plattelandse gemeentes beskryf, van die internet aflaai en lees.

Leon Venter. Dans met Triniteit. <http://hdl.handle.net/10019.1/5355>

Hannes PEENS. Implikasies van 'n missionale transformasieproses vir die NG Gemeente Marken se voortbestaan. <http://etd.sun.ac.za/handle/10019/5798>

Louis Smith. Kerkbegrip en Rolverwagtinge in die NG Gemeente Murray (De Doorns). <http://etd.sun.ac.za/handle/10019/5810>

- 8.2 Uit die verslag is dit duidelik hoe 'n wesentlike rol die leraar in die plattelandse gemeente speel en hoe leraars en gemeentes feitlik ten gronde gaan as konflik in 'n gemeente, om watter rede ook al, sy tol begin eis. Elkeen van die gemeentes wat besoek was, sal dus pleit vir 'n hersiening van die huidige beroepstelsel. Ek kan nie sterk genoeg woorde hiervoor vind nie. Ek dink dit is onverantwoordelik en 'n onreg dat leraars en gemeentes in onverkwiklike situasies vasgevang raak en mense geestelike en sielkundige letsels opdoen net omdat die kerkverband nie die saak kan aanspreek en leraars in oorleg met gemeentes kan verplaas nie. DIE SAAK MOET AANGESPREEK WORD.

Die aanstel van 'n brugpredikant in gemeentes waar daar konflik was, is die regte ding om te doen. Gemeentes het hiervoor leiding nodig en die kerk behoort in sinodale verband asook oorkoepelend tussen streek-sinodes hieraan aandag te gee.

Die lidmaat getalle hierna kom vir 2011 uit die gemeentes self of uit die 2011 Jaarboek. Die 1995 en 1977 NGK Jaarboeke is vir die ander getalle gebruik.

LIDMAATTAL TENDENSE									
	2011			1994			1977		
	Totaal	Belydend	Doop	Totaal	Belydend	Doop	Totaal	Belydend	Doop
Nieuwoudtville 1897	201	170	31	298	256	42	571	420	151
Loeriesfontein 1935	376	301	75	469	360	109	791	549	242
Calvinia 1847	476	386	90	870	631	239	1346	925	421
Calvinia Hantam 1962	623	508	115	806	594	212	1006	612	394
Brandvlei 1897	180	150	30	455	317	138	603	440	163
Carnavon 1874	440	374	66	758	578	180	1255	925	330
Vosburg 1895	106	90	16	216	154	62	387	290	97
Loxton 1899	116	100	16	195	140	55	268	186	82
Totale	2518	2079	439	4067	3030	1037	6227	4347	1880

